

Καταλήψεις: οι τρόποι της μοναξιάς

Του Δ.Κ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Οι πράξεις, ως κοινωνία, αναζητούν την αλληλεγγύη και την ενότητα της προοπτικής μας. Ναι όμως, που το δίχτυ του χώρου, ένα κιγκλίδωμα με αλυσίδα, σχηματισμένο από τις «εκ των προτέρων» ιδέες μας, μπαίνει ανάμεσα στα μάτια μας και τα πράγματα. Ανάμεσα στα μάτια μας και τα μάτια των παιδιών μας. Είναι η χρήσιμη στη σημερινή μας κοινωνία άποψη των αντιθέσεων, όχι η άποψη ολόκληρη, δηλαδή η σύνθεση του μέλλοντός μας.

Κατορθώσαμε ως κοινωνία να είμαστε απέναντι στα παιδιά μας και να αντιμετωπίζουμε τις καταλήψεις σήμερα πλέον ως συνήθεια, ως ανεπάρκεια ιδεών, ως συμβιβασμό του να χάσουμε μάθημα, ως ψεύτικη ωραιοποιημένη εικόνα αντίστασης. Δεν αναγνωρίζουμε, όμως, ότι με τις καταλήψεις ουσιαστικά η νέα γενιά «κοινωνεί» τη μοναξιά της. Οι καταλήψεις δεν έχουν αιτήματα κι αυτό ίσως αληθεύει. Ωστόσο, φαίνεται ότι, αν όχι το σύνολο των μαθητών, πάντως μέρος τους, έστω, δείχνει σαν να ξεχύνεται από έναν χώρο που, στα μάτια τους, καλώς ή κακώς, μοιάζει με δεσμοκτήριο που καταπνίγει την ενέργειά τους και είναι αμέτοχο του μυστηρίου της παιδικότητας.

Είναι αυτό άραγε το αντίτιμο μιας κοινωνίας που εμμόνως νεάζει παραγεμίζοντας τις πτυχώσεις της με μυσοπαραλυτικές τοξίνες κατά του γέλωτος και της θλίψης, σε πείσμα της σοφής ρήσης «Ου γαρ έστι γέλως εν άλλη οία δήποτε φύσει» (ώσπερ εν τω ανθρώπω «το γελαστικόν» - Αναστάσιος Σιναΐτης, Οδηγός, Κεφ. Β' Φιλοκαλία, 13, σελ. 48); Οποίες πλαστικές, μπότοξ, εμφυτεύσεις τριχών, γκαρνταρόμπες, οποία «διακριτική» επιβεβαίωση της κυριαρχίας ημών των παλαιών οδηγεί τη νέα γενιά να κινείται στο «επέκεινα» του κοινωνικού χώρου, στο «επέκεινα» του μέτρου! Κι εμείς οι παλαιότεροι ουδόλως συστέλλουμε εαυτόν, ουδαμώς διακινδυνεύουμε την αγάπη μας. Μαρτυρίες μοναξιάς παντού, στους στίχους των τραγουδιών, στα blogs του Διαδικτύου, στα βλέμματα, στη συνεχή προσδοκία για κάτι καλύτερο. Τι απαντάμε; Κατανοούμε στοχαστικά από απόσταση: «Δεν έχετε αιτήματα, δεν ξέρετε γιατί διαμαρτύρεστε». Και η νέα γενιά ανακρίνεται, ο πόνος διαθλάται και η απαγοήτευση κατοπτρίζεται. Δεν διακρίνουμε την αυθεντικότητα της κραυγής που, ακόμα κι αν προδίδει λάθη, αδυναμίες, ψέματα ή ανεπάρκεια, χαράσσει τη σχηματική απεικόνιση της μοναξιάς των παιδιών μας. Εάν φροντίζαμε τα όνειρά τους, δεν θα «θλίβονταν» τόσο...

Και παλαιότερα συνέβαιναν καταλήψεις και πολλοί, όπως κι εγώ, ήταν αντίθετοι. Ωστόσο, ακόμα κι αν «έχανε» η μια πλευρά, οι ιδέες κοινωνούνταν, περιχωρούνταν ως καθολικότητα και η αντίθεση δεν διέκοπτε την «κοινωνία».

Ακόμη και η δημόσια ντροπή της αποτυχίας είχε νόημα. Σήμερα, η αναζήτηση της ισορροπίας πραγματώνεται στην κυριαρχία των νόμων της αγοράς και στον ανταγωνισμό της κατανάλωσης. Κυριαρχείται από την άνευ νοήματος διεκδίκηση.

Λέμε στη νέα γενιά να μην αναζητεί νοήματα, να αρκείται στα νοήματα που έχουν κατασκευασθεί γι' αυτήν. Δεν είναι ακριβώς «το φοβάμαι γι' αυτά που θα γίνουν για μένα χωρίς εμένα», είναι το ότι δεν μπορούμε να δούμε ότι η νέα γενιά δεν έχει νέες ιδέες, αλλά είναι η νέα ιδέα. Μια μικρή μου φίλη, η Σοφία Παπαγιώτου, που είναι 11 χρόνων και πάει στην 6η Δημοτικού, μου έστειλε ένα ποίημα, που δείχνει ακριβώς αυτό που είναι η νέα γενιά: αποκάλυψη, παρουσία, επιθυμία κοινωνίας, αλλά μοναξιά.

Γράφει λοιπόν: «Το ταξίδι της ζωής μου: Ενα ταξίδι θα πάω μάλλον μακρινό, Που ίσως δεν θα 'χει γυρισμό; Να φύγω απ' αυτόν τον κόσμο, Τον κακό, θλιβερό, Για έναν λόγο πολύ σημαντικό. Είμαι μικρή όμως για να το πω αυτό; Δεν το νομίζω, θα το τολμήσω αυτό! Κι όταν γυρίσω απ' το ταξίδι αυτό το μακρινό Και ξανασυναντήσω τον εχθρό, Θεέ μου, δώσ' μου τη δύναμη να βγω. Να πολεμήσω το κακό μέχρι να το νικήσω». Ακούει η παλιά γενιά τα λόγια των νέων ανθρώπων; «Δεν βρήκα κανέναν να με ακούσει, εγώ προσπάθησα...». Ίσως όχι, για να βγουν αληθινοί οι στίχοι των Active Member: «Γιατί μεγάλωσα περήφανος φτωχός και κατάλαβα πως πάντα ο Θεός την εξουσία δίνει σε ψεύτες και τρελούς για να δοκιμάζει τους καλούς». Πολλοί, ίσως, θα πουν: «Η μεταφυσική επιστρέφει». Προσωπικά θα σχολίαζα ότι, από το «ενεργό μηδέν», από τις συνθέσεις που εμπνέονται μόνον απ' το οπλισμένο σκυρόδεμα των σχολείων, διαλέξετε εσείς μια αρχή που να μην είναι κυριαρχούσα, αλλά υπηρετούσα. Όμως σιγά σιγά, πίσω από την κυριαρχούσα ιδέα που απευθύνεται προς τη νέα γενιά, διακρίνεται «μια απέραντη μοναξιά, όπου κάθε βλέμμα του άλλου είναι εμπόδιο και περιορισμός». Η δημοκρατία «δεν συλλαμβάνει μόνον, αλλά προβάλλει και φωτίζει».

Πού είναι ο φωτισμός της τρομακτικής ελευθερίας που έχει η νέα γενιά να μεταμορφώνει τον κόσμο. Δείτε λίγες γραμμές από διαμαρτυρία μαθητών που διαβάστηκε δημόσια σε συγκέντρωση γονέων: «Καλέ μου πατέρα, γλυκειά μου μάνα. Ελα μαζί μου, μη στέκεσαι απέναντί μου. Η σιωπή μου έγινε κραυγή και θέλω να μάθω. Απάντησέ μου.

Σε ρωτώ:[...] Ποιοι είναι αυτοί που μου στερούν το γέλιο, τη χαρά, τους φίλους μου; Ποιοι είναι αυτοί που μαραινουν την παιδικότητά μου, την εφηβεία μου, τα νιάτα μου; Ποιοι είναι αυτοί που υψώνουν τείχη στο μέλλον και γκρεμίζουν τα όνειρά μου; Ποιοι είναι αυτοί που σε "διώχνουν" απ' το σπίτι μας και η καρέκλα σου μένει άδεια στο μεσημεριανό τραπέζι, εξαναγκάζοντάς σε να δουλεύεις διπλοβάρδια;[...] Ποιοι είναι αυτοί

που με δικάζουν σε αβουλία, βουβαμάρα, αποχαύνωση; Ποιοι είναι αυτοί που με φλομώνουν με άχρηστη γνώση, με καταντούν φυτό και γιατί και πώς συνεχώς με κρίνουν;[...] Θέλω να έχω τα αυτιά μου ανοιχτά, τα μάτια λαμπερά, το μυαλό μου καθαρό, την ψυχή μου γεμάτη αρετή... Θέλω να ανοίξω τα φτερά μου και με ξεπουπουλιάζουν κάθε μέρα.

Θέλω να σηκώσω το κεφάλι ψηλά, να κοιτάζω τον γαλάζιο ουρανό και με "χώνουν ακόμη πιο βαθιά στη γη" Θέλω... θέλω... θέλω...». Σε σχέση μ' αυτή τη «μορφή», είναι πολύ εύκολο να διακρίνουμε την α-μορφία των δικών μας ενηλίκων επιχειρημάτων. Ας το αφήσουμε λοιπόν να ξεσέρνει, κατά τη συνήθειά μας.

Οι καταλήψεις θα λήξουν κάποτε, έληξαν άλλωστε και πέρυσι. Ο λόγος είναι πολύ επώδυνος για να χωρέσει στον ορίζοντα των γραφειοκρατικών μας στερεοτύπων. Ίσως και γιατί δεν απαντιέται με λόγο αλλά με αγάπη. Ίσως γιατί ο αγωνιώδης και αψιμυθίωτος λόγος της νέας γενιάς, χωρίς ρητορείες, εκπτώσεις, ακαδημαϊσμούς, εκφράζει πιο ρωμαλέα την αλήθεια από το όποιο δικό μας επιχείρημα.